

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА МАРКЕТИНГУ ТА ТУРИЗМУ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ФІНАНСІВ**

**СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНИМ ТА
ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИМ БІЗНЕСОМ**

**МАТЕРІАЛИ
XVII Всеукраїнської науково-практичної конференції
здобувачів вищої освіти і молодих вчених
26 вересня 2025 р.**

Рекомендовано до друку
вченою радою ННІ
Маріупольського державного
університету
(протокол № 4 від 25.11.2025 р.)

Київ 2025

УДК 338.48:658(043)
ББК 65.43

Сучасні технології управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом:
Матеріали XVII Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених 26 вересня 2025 р. – Укл.: Балабаниць А.В., Горбашевська М.М., Стойка А.В. Рібейро Рамос О.О., Горюнова К.А. та інш.; за заг. редакцією д.е.н., професора – Балабаниць А.В., Київ: МДУ, 2025. – 125 с.

Сфера туризму та готельно-ресторанного бізнесу України переживає період глибоких трансформацій, зумовлених викликами воєнного часу, економічною нестабільністю та необхідністю адаптації до нових реалій світового ринку. Попри труднощі, галузь демонструє поступове відновлення завдяки розвитку внутрішнього туризму, цифровізації сервісів, упровадженню інноваційних управлінських рішень і стійких практик.

У межах конференції обговорюються питання державного регулювання, стратегічного планування, маркетингу, цифрових технологій та інтеграції України у світовий туристичний простір.

Матеріали збірника відображають сучасні наукові підходи й практичний досвід у сфері туризму та гостинності, спрямовані на формування нової парадигми розвитку галузі в умовах післявоєнного відновлення країни.

© Автори текстів, 2025 р.
© МДУ, 2025 р.

STOYKA A., Doctor of Public Administration,
Full Professor, Professor of the Department of
Marketing and Tourism,
Mariupol State University, Kyiv
HORIUNOVA K., Doctor of Philosophy in
Management, Associate Professor of the
Department of Marketing and Tourism,
Mariupol State University, Kyiv

RETHINKING SUSTAINABLE TOURISM THROUGH SOCIAL, ECONOMIC AND ENVIRONMENTAL DIMENSIONS

Tourism in contemporary urban environments is increasingly recognized as both a driver of economic development and a source of profound social and environmental challenges. As globalization and urbanization transform cities into magnets for international visitors, policymakers confront the paradox of promoting tourism growth while simultaneously safeguarding community well-being, cultural identity, and ecological resilience. The debate over sustainable tourism has moved beyond rhetorical appeals for balance to a more complex rethinking of governance models that must integrate tourism into the wider context of urban development. What is at stake is not merely the capacity of a city to host visitors but the ability of urban societies to define how tourism contributes to long-term sustainability, inclusivity, and resilience. This paper emphasizes that sustainable tourism cannot be reduced to narrow economic calculations, nor confined to environmental protection alone. It must increasingly be understood through its social dimension, where equity, participation and cultural vitality play central roles.

The growing phenomenon of overtourism provides an illustrative example of these dilemmas. European cities such as Barcelona, Venice and Amsterdam have experienced a rapid escalation in visitor numbers, with consequences ranging from housing market distortions caused by short-term rental platforms to escalating conflicts between residents and tourists. In Barcelona, public satisfaction with tourism decreased dramatically in only a few years, transforming tourism management into a central political issue. These developments reveal that overtourism cannot be defined merely in quantitative terms, such as visitor numbers or density. Rather, it is a socially constructed phenomenon shaped by perceptions of overcrowding, cultural disruption, or declining quality of life. Theories such as Butler's Tourism Area Life Cycle and Doxey's Irritation Index, though developed decades ago, remain highly relevant, as they anticipate the ways in which resident attitudes evolve from enthusiasm to irritation and even antagonism as the pressure of tourism intensifies. Yet, contemporary contexts, characterized by digital platforms, low-cost airlines and global mobility, require adaptations of these models to capture the new realities of urban tourism [1].

The shift from growth-centered models toward socially responsive governance frameworks represents a paradigmatic transformation in the understanding of tourism development. Traditional management approaches have emphasized maximizing economic returns and mitigating negative externalities. However, recent research and policy experimentation reveal the growing importance of strategies that actively maximize tourism's positive contributions. Infrastructure improvements, diversification of local economies, cultural revitalization, and the preservation of authentic place identity are not mere by-products of tourism growth but objectives that must be deliberately pursued. The call for participatory and adaptive governance models reflects this new orientation: cities that involve residents, local businesses and cultural institutions in decision-making processes are better positioned to align tourism with community interests and ensure that benefits are equitably distributed. Sustainable tourism governance therefore emerges as a continuous negotiation among multiple stakeholders rather than a technocratic exercise in setting limits or measuring carrying capacity.

The concept of sustainability itself underscores this complexity. While environmental sustainability can be partially operationalized through indicators such as air quality, biodiversity

protection, or limits of acceptable change, the social dimension remains elusive. Social sustainability encompasses issues such as affordable housing, accessibility of public services, equity in resource distribution, cultural heritage preservation, and community cohesion. These elements resist simplistic quantification but are no less crucial for determining whether tourism enhances or undermines the quality of urban life. The idea of tourism as a “wicked problem”—a challenge without definitive solutions—aptly captures this ambiguity. No universal definition of sustainable tourism exists, and every attempt at measurement reflects political and normative choices about what to prioritize. Nevertheless, this does not diminish the necessity of operationalizing sustainability. Rather, it highlights the need for flexible, context-sensitive indicators that recognize tourism as an integral element of urban society rather than an isolated sector.

An additional dimension of contemporary debates is the growing role of digitalization and global crises in reshaping tourism. Platforms such as Airbnb and TripAdvisor have already redefined visitor behavior and urban space consumption, creating new tensions between economic opportunities and social disruptions. At the same time, the COVID-19 pandemic exposed the vulnerability of tourism-dependent economies and underscored the urgency of building resilience into governance models. Future strategies must therefore consider how digital tools can be employed for real-time visitor monitoring, smart mobility, and data-driven urban planning, while also ensuring that technological innovation serves the goals of equity and sustainability rather than intensifying inequalities. Similarly, resilience planning should address not only health emergencies but also climate change and geopolitical shocks, which increasingly determine the stability of tourism flows and the adaptability of urban destinations [2].

These questions acquire particular urgency in the Ukrainian context. The war has devastated urban infrastructure, displaced millions of people, and severely disrupted the tourism sector. Yet even amid destruction, tourism retains profound symbolic and practical value for national resilience. Cultural heritage sites, creative industries, and community-led initiatives embody the spirit of resistance and sustain collective identity. At the same time, planning for post-war recovery must already integrate tourism into wider strategies for urban renewal, reconstruction, and economic diversification. Sustainable tourism can serve as a powerful instrument of rebuilding: restoring cultural monuments, revitalizing local economies, creating employment opportunities, and reconnecting Ukrainian cities with European and global networks. Importantly, such development must avoid the pitfalls of mass tourism models that prioritize short-term growth over long-term resilience [3]. Instead, the reconstruction period offers a unique chance to design tourism policies that are deeply community-centered, environmentally responsible, and aligned with the broader goals of democratic transformation. In this sense, Ukraine’s future tourism strategy can become a laboratory of sustainability, showcasing how war-torn societies harness tourism not only for economic benefit but for cultural healing, international solidarity and the affirmation of national identity.

The implications of these findings are significant for policymakers, planners and industry stakeholders. Tourism should not be approached as an autonomous sector but as an interdependent component of broader urban systems. Its management must be closely tied to housing policy, transportation planning, cultural development and environmental protection. Urban tourism policies should prioritize place-making strategies that create cities for residents first and visitors second, thus ensuring that tourism becomes a tool for enhancing the liveability of urban environments rather than diminishing it. The tourism industry itself must embrace a model of responsible growth, where business strategies incorporate respect for local communities, cultural authenticity and long-term ecological limits. Such an orientation not only safeguards destinations from decline but also strengthens their competitiveness in an era where visitors increasingly seek meaningful, authentic, and ethically responsible experiences.

In conclusion, rethinking sustainable tourism requires moving beyond the logic of perpetual growth and toward a more holistic framework in which economic vitality, environmental stewardship, and social justice are inseparable. Tourism must be understood not simply as a generator of revenue but as a force shaping the very fabric of urban life. For Ukraine, this transformation is not an abstract academic exercise but a national imperative, as the country seeks to rebuild its cities, restore its

heritage, and reconnect with the world after the devastation of war. By fostering participatory governance, embracing adaptive strategies and integrating tourism into long-term urban planning, Ukraine and other cities worldwide can transform tourism from a source of socio-environmental strain into a driver of resilience, cohesion and renewal. The pursuit of such a model is demanding, as it challenges entrenched assumptions about growth, progress and competitiveness. Yet it is precisely this intellectual and practical challenge that makes sustainable tourism one of the most vital frontiers for urban research and policy today. Ultimately, the future of tourism will be determined by our ability to align it with the broader imperatives of human development creating not only attractive destinations but also resilient and sustainable communities.

References

1. Стойка, А. В., & Горюнова, К. А. (2025). Переосмислення сталого туризму: соціальні, економічні й екологічні виміри за межами зростання. *Acta Academiae Beregsasiensis: Geographica Et Recreatio*, (2), 64–77. <https://doi.org/10.32782/2786-5843/2025-2-6>
2. Токарева, В., & Горюнова, К. (2025). Розвиток екотуризму в Україні: роль рекреаційних комплексів у залученні туристів та збереження екосистеми. *Економіка та суспільство*, (71). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-62>
3. Valentyn Halunko, Olesia Dolynska, Ihor Smyrnov, Kateryna Horiunova, Nataliya Flinta. Political and Legal Framework for the Formation of Effective Strategies for Managing Sustainable Development in a Geographical Context. *Grassroots Journal of Natural Resources*, 7(3ukr): s230-s252. Doi: <https://doi.org/10.33002/nr2581.6853.0703ukr12>

БАЛАБАНИЦЬ А.В., д.е.н., професор,
завідувач кафедри маркетингу та туризму
Маріупольського державного університету,
м.Київ
ПОЛОНСЬКА Є.В, здобувачка ОС
«Магістр» спеціальності ІЗ «Туризм і
рекреація»
Маріупольського державного університету,
м.Київ

ТУРИЗМ ЯК ДІАЛОГ МИРУ, РОЗМАЇТТЯ, ТОЛЕРАНТНОСТІ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У сучасному світі туризм розглядається не лише як економічна діяльність, а й як потужний інструмент міжкультурного діалогу, миру, толерантності та сталого розвитку. Збройні конфлікти, нестабільність в різних регіонах світу підкреслюють необхідність механізмів, що сприяють взаєморозумінню та повазі між народами. Туризм забезпечує безпосереднє знайомство з різними культурами, традиціями та способами життя, руйнує стереотипи та формує емпатію, водночас підтримуючи економічну стабільність, розвиток громад і збереження культурної спадщини. В умовах сучасних глобальних викликів він набуває особливої значущості як механізм соціальної інтеграції та підтримки стабільності.

У науковій літературі туризм досліджується через призму його ролі у зміцненні миру та сприянні міжкультурному діалогу. Так, наприклад, представники школи «Мир через туризм», К. Хіменес та Ян те Клоозе, відомі нідерландські дослідники, що працюють у галузі туризму, зокрема в контексті сталого розвитку, миру та міжкультурного діалогу, у статті «Analyzing the Peace through Tourism Concept: The Challenge for Educators» підкреслюють, що мир через туризм – це ширше поняття, ніж просто взаєморозуміння між культурами [1]. На думку вчених, туризм не має прямого причинно-наслідкового або автоматичного зв'язку з миром. Він виступає водночас і чинником, що сприяє миру, і бенефіціаром. Ці поняття є симбіотичними, оскільки приносять користь одне одному. Міжкультурне розуміння в туризмі